

Verschenen in Droomjournaal Jaargang 14 nr.3 Herfst 2009

Boekbespreking Rachel Norment. *Guided by Dreams. Breast Cancer, Dreams, and Transformation.* Richmond (VI): Barndylane Publishers 2006, ISBN 1-883911-66-4 (200 p.)

“Geleid door dromen: borstkanker, dromen en transformatie”

Barbara Roukema-Koning

Korte typering

Begin 1994 ontvangt Rachel Norment, getalenteerd kunstenaar en tevens ervaren droomster, een onverwachte uitslag na haar jaarlijkse medische borstonderzoek. De foto's laten enkele kleine verdachte plekken zien en zij zal terug dienen te komen voor nader onderzoek. Als verdere controles reden geven voor een biopsie en de uitslag daarvan op kanker wijst, weliswaar in een zeer pril stadium, beraadt zij zich op haar situatie in de nabije toekomst. Ze beseft terdege dat haar, hoe dan ook, een ingrijpende periode te wachten zal staan. Zij ziet wel in dat het proces een gunstig, maar ook een ongunstig verloop zal kunnen hebben. Als ze overdenkt hoeveel zij altijd geleerd heeft van boeken waarin mensen vrijmoedig over hun levenservaringen en diepste gevoelens schrijven, komt het in haar op dat anderen er wellicht veel zullen kunnen hebben aan het lezen over haar lotgevallen met alle diepte- en hoogtepunten die er onderdeel van zullen uitmaken. En zo komt het dat zij vrijwel meteen vanaf het begin van haar ziekteproces al nauwkeurig aantekeningen is gaan bijhouden van zowel de feiten van haar diagnose, ziekte en behandeling, als haar reacties daarop en van de manier waarop in deze periode haar dagelijkse leven, haar gevoelens en haar relaties erdoor getekend zijn.

Het boek doet niet alleen hiervan op leerzame wijze verslag, maar biedt een bijzondere extra dimensie. Als ervaren droomster heeft Norment een selectie van 63 dromen met haar interpretaties in haar tekst opgenomen. De meeste daarvan stammen uit de periode van ongeveer twee jaar die haar ziekte, behandeling en herstel geduurd hebben. Maar ook uit een eerdere levensfase worden enkele opmerkelijke dromen besproken, wanneer Norment in hoofdstuk 7 van haar boek terugblijkt op keuzes die zij in de loop van haar leven heeft gemaakt.

Daar probeert zij antwoord te vinden op vragen als: heb ik eigenlijk wel voldoende evenwichtig geleefd? Kan mijn ziekte misschien mede zijn ontstaan als gevolg van het systematisch negeren van belangrijke behoeften en gevoelens? Dit alles in één boek tezamen te kunnen lezen - met daarbij gevoegd een reeks mandala's die de kunstenaar getekend heeft tijdens haar ziekteperiode - heb ik een erg indrukwekkende ervaring gevonden.

Ik ontmoette de auteur in de zomer van 2008 op een conferentie in de USA. Zij heeft me een recensie-exemplaar geschonken toen ze van mij hoorde dat ik haar boek graag in het Droomjournaal zou willen bespreken.

Toen ik het boek begon te lezen, moest ik eerst wel wat wennen aan het type concrete feiten die zij met regelmaat beschrijft: de onderzoeks- en behandeldata, de af- en overwegingen bij keuzes die gemaakt moesten worden, de typen medicatie en bestraling, namen van reguliere dokters en complementaire zorgverleners die zij geconsulteerd heeft...Ik stel mij zo voor, dat dit aspect van Norments boek in het bijzonder voor lotgenoten de fijne mogelijkheid biedt om allerlei concrete eigen ervaringen hiernaast te kunnen leggen, of om zich al lezend enigszins kunnen voorbereiden op de medisch-technische kant van de strijd tegen borstkanker.

Maar zodra de droomverslagen in de tekst verschijnen, en dat is vanaf het tweede hoofdstuk, raakte ik erg gefascineerd door de manier waarop de dromen in haar situatie wijs en begeleidend aanwezig zijn geweest - hoe cryptisch soms ook. En geleidelijk aan verdiept de verteltrant en de kennismaking zich wat meer. De concrete dagelijkse feiten komen steeds meer te staan binnen het grotere verband van het leven van iemand die je persoonlijker gaat kennen. De beschrijvingen van haar dromen en begeleidende associaties spelen daarin een behulpzame rol.

Impressies

Incubatie

Direct nadat Norment de eerste definitieve uitslag van borstkanker gekregen had, heeft zij dromen geïncubeerd om raad te vragen bij haar situatie. Ze krijgt er zes, waarvan ze er twee gedeeltelijk kan interpreteren. In de eerste droom ziet ze ...*een vrouw in het water vallen van wie ze vreest, dat die zal verdrinken. De vrouw gaat eerst wel kopje onder, maar komt op eigen kracht uit het water.*

Ze ziet op dat moment in die plot een weerspiegeling van haar vrees om aan de kanker ten onder te gaan. De tweede droom gaat over ...*twee mannen met een verschillende lichaamsbouw. De dunnere en kleinere van de twee neemt haar in zijn armen en draagt haar gemakkelijk en vriendelijk, terwijl de grotere niets doet.* Deze droombeelden interpreteert ze aanvankelijk als aanwijzingen voor haar zoektocht naar de juiste chirurg. Van de andere vier dromen begrijpt Norment pas veel later hoe deze enkele toekomstige gebeurtenissen hebben voorspeld en wegen voor verbetering van welzijn hebben aangereikt.

Deze zes geïncubeerde dromen keren steeds terug in het boek. Want op gezette momenten doen zich gebeurtenissen of nieuwe dromen voor die door haar met die eerste reeks in verband gebracht worden.

Geleidelijk groeiende interpretaties

Interpretaties van sommige dromen ontstaan slechts geleidelijk. Drie en een halve week na de incubatie bijvoorbeeld, krijgt Norment de volgende droom:

De man vermijdt mij. Mijn vriendin gaat verder zonder mij (p.39)

Ik ben op straat in een stad en sta er te wachten in de hoop dat een man met wie ik romantische bedoelingen heb, mijn pad zal kruisen. Ik heb het gevoel dat hij mogelijk niet in mij geïnteresseerd zal zijn. Ik kijk even om de hoek om te zien of hij er al aankomt. Daar zie ik hem mijn kant opkomen. Dan verberg ik me gauw achter de muur: ik wil het laten lijken alsof we elkaar toevallig bij de hoek tegenkomen. Ik wacht een poos, maar de verwachte verschijning blijft enkele minuten uit. Ik vraag me af of hij me soms gezien heeft en me wil vermijden? Dan komt een vriendin langs en ik begin met haar mee te lopen en we kletsen wat. Ik vraag haar naar haar sociale leven en of ze wel eens afspraken heeft. Zij heeft er inderdaad enkele. Ik zeg dat ze dan beter af is dan ikzelf, omdat ik deze dagen zonder zit. Ik geniet ervan om met haar om te gaan. Als we langs een vijver lopen met een rotsachtig gedeelte, klimt ze erop en gaat daar de krant zitten lezen. Ik voel me dan verlaten.

Deze brengt ze in verband met haar huidige chirurg die haar - tegen haar eigen wens in - nog niet wil opereren (het droom-ik is wèl in de man geïnteresseerd; maar het omgekeerde is wel het geval; en het droom-ik zit als gevolg daarvan 'zonder afspraken'). De vriendin die in de droom weggaat brengt ze in verband met een vrouwelijke counselor die ze heeft geraadpleegd. Haar weggaan in de droom legt ze uit als aanwijzing dat ze zèlf haar eigen beslissingen moet volgen. Maar nu valt haar ook opeens een nieuw begrip in van de geïncubeerde droom over de twee mannen. Zij vat opeens dat deze geen betrekking heeft op de chirurg, maar op vraag welke dokter haar nazorg zal gaan verlenen na de borstsparende operatie. Wie dat zou worden, was op dat moment nog niet beslist. Zodat Norment bij de dan nog volgende kennismakingsmomenten met twee van hen, haar indrukken van die beide consulten heel precies vergelijkt met haar droombeelden en -beleving. Zij ervaart tussen beide geneesheren een duidelijk verschil in zorgzaamheid en beslist dan voor de dokter die wat dit betreft het meest met haar droomfavoriet *matcht*.

Transformatie

Als de laatste bestralingen achter de rug zijn en Norment na maanden van herstellen de ergste vermoeidheid achter zich begint te laten, gaat ze – ook hierbij geleid door haar dromen- op zoek naar diepere vormen van onbalans en scheefgroei in haar levensstijl en -houding. Terugdenkend aan de vrouw uit haar eerste droom, herkent ze daarin nu opeens een veel diepere symboliek:

...*het water ingaan* betekent: diep in contact treden met je eigen gevoelens. De droom laat haar nu begrijpen, dat zij, als ze dat zal doen, op eigen kracht het leven aan zal kunnen. In enkele slangendromen uit die periode

...*wordt ze gebeten*. Ze interpreteert dit als een hint om op zoek te gaan naar datgene in haar bestaan, dat haar vergiftigd heeft. Ze onderkent dat er iets scheef zit in haar manier van overmatig moederen over andere mensen. Dit gaat ten koste van het aandacht schenken aan haar eigen structurele behoefte, bijvoorbeeld om gesteund en gevoed te worden.

Een jong poesje dat in diverse dromen optreedt, herkent ze als het droommotief dat hiernaar verwijst. **Het jonge poesje dat voeding en zorg nodig heeft (p. 158).**

Ik ontdek een heel klein poesje op een tafel dat bedekt is met stukken papier en rommel. Ik beseft dat dit poesje hier al heel lang ligt en al in geen dagen zorg en voeding van mij heeft gekregen. Ik voel bewondering voor haar levenskracht: ze leeft nog steeds! Ik neem haar in mijn armen en draag, voed en koester het. Hier is zij wel eens vaker door mensen op geweest, maar nu ze door ondervinding begrijpt dat ziekte een consequentie kan zijn, begint ze er pas werkelijk aan te werken om haar eigen grenzen beter te bewaken en haar behoeften serieus te nemen. Ook de noodzaak om stress beter te onderkennen en er mee om te leren gaan, blijkt uit een aantal dromen. In één ervan ...overschrijdt een vuur op gevaarlijke wijze de toegemeten ruimte van de open haard.

In een andere droom is ze...op zoek naar een rustige plaats in een huis, maar komen er voortdurend familieleden binnen lopen.

De rol van rouw over het overlijden van haar vader en moeder, van chronisch medicijngebruik en van haar overgewicht worden wel besproken, maar niet met dromen toegelicht.

Om ook nog een verrassingsmoment over te laten, zal ik niet uit de doeken doen hoe de schrijfster achteraf enkele voortekenen van de aanstaande ziekte terugleest in dromen uit een periode van vóór de diagnose.

Tot besluit vermeld ik dan nog dat van de titels van alle besproken dromen een afzonderlijke inhoudsopgave is opgenomen in het boek, zodat de symbolen en thema's ervan na te zoeken zijn voor wie dat wil.